

بسمه تعالی

سوال ها و پاسخ های درس دوم، منطق

لفظ و معنا

رشته ی ادبیات و علوم انسانی – علوم و معارف اسلامی

تهیه کننده: محمدمهدی حاتمی

[دکترای فلسفه]

(دبیر، دبیرستان شهدای انقلاب، ناحیه ی ۱، کرمانشاه)

سوال ۱: جای خالی را با عبارت‌های مناسب پر کنید.

۱,۱. برای بیان و انتقال افکار خود به دیگران از استفاده می‌کنیم.

پاسخ ۱,۱: الفاظ

۱,۲. خطای در الفاظ و معنای آنها می‌تواند باعث شود.

پاسخ ۱,۲: خطا در اندیشیدن

سوال ۲: صحیح یا غلط بودن عبارتهای زیر را مشخص کنید.

۲/۱. علم منطق وابسته به زبان خاصی است. صحیح غلط

پاسخ ۲/۱: غلط است.

۲/۲. وظیفه‌ی منطق جلوگیری از خطای اندیشه و ذهن است. صحیح غلط

پاسخ ۲/۲: صحیح است.

سوال ۳: به صورت کوتاه پاسخ دهید.

۳/۱. مشترک لفظی:

پاسخ ۳/۱: در هر زبانی، گاه چند معنای متعدد به کمک یک لفظ واحد بیان می‌شوند. مانند ((شیر)) که دارای سه معنا در زبان فارسی است. به این کلمات ((مشترک لفظی)) می‌گویند.

۳/۲. مغالطه‌ی اشتراک لفظ:

پاسخ ۳/۲: اشتباه گرفتن کلماتی که ظاهری مشترک دارند، باعث بروز مغالطه‌ای به نام مغالطه‌ی اشتراک لفظ می‌شود.

۳/۳. مغالطه‌ی توسل به معنای ظاهری:

پاسخ ۳/۳: خطای ناشی از به کار بردن دلالت مطابقی به جای تضمینی و التزامی را می‌گویند.

۳/۴. مغالطه‌ی نگارشی کلمات:

پاسخ ۳/۴: خطای در اندیشه ناشی از رعایت دقیق علائم سجاوندی را می‌گویند.

۳/۵. مغالطه‌ی ابهام در مرجع ضمیر:

پاسخ ۳/۵: خطای در اندیشه ناشی از ابهام در مشخص نبودن مرجع ضمیر را می‌گویند.

سوال ۴: ستون الف را به ستون ب وصل کنید.

ستون الف	ستون ب
دلالَتِ مطابقی	دلالَتِ لفظ بر معنا که دربردارنده‌ی بخشی از معنای اصلی لفظ است.
دلالَتِ تضمینی	دلالَتِ لفظ بر معنا که مطابق با معنای اصلی لفظ است.
دلالَتِ التزامی	دلالَتِ لفظ بر معنا که بر لازمه‌ی یک شیء دلالت می‌کند.

سوال ۴:

دلالَتِ مطابقی: دلالت لفظ بر معنا که مطابق با معنای اصلی لفظ است.

دلالَتِ تضمینی: دلالت لفظ بر معنا که دربردارنده‌ی بخشی از معنای اصلی لفظ است.

دلالَتِ التزامی: دلالت لفظ بر معنا که بر لازمه‌ی یک شیء دلالت می‌کند.

سوال ۵: نوع دلالت لفظ بر معنا را در عبارات زیر تعیین کنید.

(دلالَتِ مطابقه، دلالَتِ تضمینی، دلالَتِ التزامی)

- تند ورق نزن، کتابم را پاره کردی. (.....)

پاسخ: تَضَمَّن

- فلانی شیر است. (.....)

پاسخ: التَّزَام

- کتابم خراب شد. (.....)

پاسخ: مطابِقه

- ماشینم خراب شد. (.....)

پاسخ: تَضَمَّن

سوال ۶: کدام مغالطه رُخ داده است؟ آن را با علامتِ (✓) مشخص کنید.

۶/۱. روزبه، سیر است. سیر بد بو است. روزبه، بد بو است.

الف) مغالطه‌ی اشتراک لفظ

ب) مغالطه‌ی نگارشی کلمات

ج) مغالطه‌ی توسل به معنای ظاهری

د) مغالطه‌ی ابهام در مرجع ضمیر

پاسخ ۶/۱: گزینه‌ی الف - مغالطه‌ی اشتراک لفظ.

۶/۲. مشتری خطاب به آرایشگر: سَرَم را بُریدی!

آرایشگر خطاب به مشتری: اگر سَرَت را بریده بودم نمی توانستی حرف بزنی!

الف) مغالطه‌ی اشتراک لفظ

ب) مغالطه‌ی نگارشی کلمات

ج) مغالطه‌ی توسل به معنای ظاهری

د) مغالطه‌ی ابهام در مرجع ضمیر

پاسخ ۶/۲: گزینه‌ی ج - توسل به معنی ظاهری.

۶/۳. پلنگ به دنبال آهو بود که شکارچی به او شلیک کرد.

الف) مغالطه‌ی اشتراک لفظ

ب) مغالطه‌ی نگارشی کلمات

ج) مغالطه‌ی توسل به معنای ظاهری

د) مغالطه‌ی ابهام در مرجع ضمیر

پاسخ. ۶/۳: گزینه‌ی د- ابهام در مرجع ضمیر.

سوال ۷: برای هر کدام از مغالطه‌های زیر یک مثال ذکر کنید.

۱/۷. مغالطه‌ی نگارشی کلمات:

پاسخ ۱/۷: عفو لازم نیست اعدامش کنید.

۲/۷. مغالطه‌ی توسل به معنای ظاهری:

پاسخ ۲/۷: چرا تمرین‌ها را حل نمی‌کنی و نشسته‌ای کتاب داستان می‌خوانی؟ چون دبیرمان گفت بروید

مطالعه کنید؛ نگفت بروید تمرین حل کنید!

۳/۷. مغالطه‌ی اشتراک لفظ:

پاسخ ۳/۷: در، باز است؛ باز، پرنده است؛ پس در، پرنده است!

۴/۷. مغالطه‌ی ابهام در مرجع ضمیر:

پاسخ ۴/۷: رستم بر اسب نشست، دستی بر سرش کشید و حرکت کرد.